

Una divulgació necessària i rigorosa

Text > PERE MARTÍ I BERTRAN

Joan de Déu Prats (Barcelona, 1962) és un escriptor ben reconegut de literatura infantil i juvenil. Potser no ho és tant en la seva faceta de divulgador i de recopilador, que va agafant un cert pes en la seva obra. En aquest sentit, destaquen les recreacions de llegendes que ha escrit, com ara *Girona, terra de mites i llegendes* (Angle Editorial, 2015); però també els volums aplegats en la col·lecció «Catalunya Fantàstica», el darrer dels quals, *El gran llibre dels exploradors catalans*, inclou una quarantena de personatges destacats per les seves dèries viatgeres, descobridores o científiques. D'aquests, una vintena hi són tractats amb profunditat, mentre que una altra vintena hi són presentats en un parell o tres de ratlles, de vegades dins del text principal, però la majoria en unes pàgines finals titulades «Alguns exploradors catalans més». El volum, magníficament imprès a Sant Joan les Fonts, com deixa clar el colofó, és una edició de regal de gran format (27,5 × 20,5 cm), tapa dura, guardes, culdellànties i fins i tot amb un marcapàgines clàssic de cinta. L'edició també és molt acurada en tot. Només hi ha una petita errada: els dinou capítols en la numeració de l'índex es converteixen en vint al text, ja que de l'onzè passa al tretzè.

necessitats sovint artificials. La interpretació ètica del fet ompliria molts tractats de sociologia, de filosofia i d'altres *-logies i -sofies*, però a Costa li interessa més com funciona i en què es basa, i ho (de)mostra amb exemples —abundants— extrets dels arxius locals, que coneix a fons.

Les peculiaritats de la maquinària publicitària en terres de Girona es complementen amb un exquisit recull d'imatges i reproduccions d'anuncis de premsa, de cartells i grafismes que despertaran records en molts lectors, i que explicaran a les generacions joves unes tècniques que ara ens semblen

Del contingut, en voldria destacar dos aspectes que el diferencien de les hagiografies i de les biografies d'inventors i de conqueridors de la dècada dels cinquanta del segle passat, que sovint eren panegírics d'exaltació religiosa o patriòtica. El primer, la preocupació per l'estil, la llengua i el rigor, que converteixen els textos en prosas literàries. El segon, la preocupació per la contextualització i l'actualització dels personatges, la qual cosa fa que sovint se'ls relacioni amb altres de posteriors o d'anteriors, catalans o internacionals. A més, si cal, no hi escatima comentaris crítics, com els que dedica al capità i esclavista Joan Maristany, considerat el genocida de l'illa de Pasqua (o Rapa Nui). És tan esfereïdor el que en relata que tanca el capítol amb aquests mots: «Com a compensació poètica de la catàstrofe genocida provocada per Marutani [adaptació polinèsia de *Maristany*], un altre català desembarcà a l'illa de Pasqua en ple segle xx. Es tracta d'un apassionat de la cultura rapanui, Antoni Pujador». I ens explica qui era, què va fer pels nadius i fins i tot l'anècdota de l'agermanament (1982) que va propiciar entre Hanga Roa, la capital de l'illa, i Olot, que des d'aleshores té un moai.

Els personatges biografiats són molt variats, tant temporalment (van des

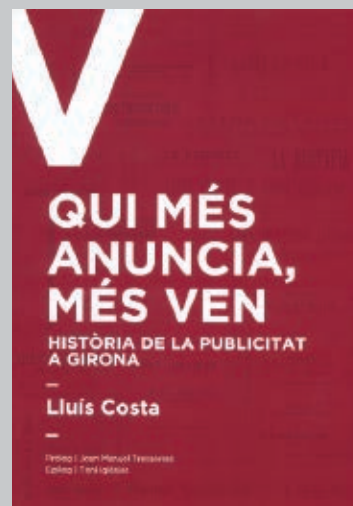
primitives, però que aleshores van tenir un impacte considerable.

El llibre s'obre amb un pròleg de Joan Manuel Tresserras, doctor en ciències de la informació a la Universitat Autònoma de Barcelona. És una petita lliçó magistral que ens posa en disposició d'entendre les subtils diferències entre informació comercial i publicitat. I clou el llibre un escrit de Toni Iglésies, creatiu publicitari, soci fundador i director d'Iglésies Associats. Lúcid, reflexiu i un punt autocrític, ens acompanya pels inicis autodidactes dels publicistes gironins, per les primeres agències de casa nostra,

DÉU PRATS, Joan de. *El gran llibre dels exploradors catalans*. Barcelona: Comanegra, 2021. 161 p.

del segle XIII fins al XXI) com professionalment: Gaspar de Portolà, Domènec Badia (*Alí Bei*), Eduard Toda... M'agradaria destacar-ne els relacionats amb les comarques gironines, tres dels quals figuren entre els principals: el cosmògraf Jaume Ferrer, l'inventor Narcís Monturiol, l'escriptora Aurora Bertrana, el botànic Joan Isern i l'aviador Joaquim Collado. Una obra divulgativa ben necessària i de bon llegir, tant per a joves com per a adults.

COSTA, Lluís. *Qui més anuncia, més ven: Història de la publicitat a Girona*. Girona: Fundació Atrium Artis, 2021. 148 p.

i pels avenços tècnics i conceptuals d'una disciplina fascinant, a la qual l'art ha fet un lloc ben merescut des de fa dècades.